

НАРОДЕН ТЕАТЪР "ИВАН ВАЗОВ"

=====

Стенографски протокол

Х У Д О Ж Е С Т В Е Н

С Ъ В Е Т

С о ф и я

18 септември 1982

=====

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

I.	ПРИСЪСТВУВАЩИ	стр. 3
II.	ОТКРИВАНЕ И ДНЕВЕН РЕД Дико Фучеджиев	4
III.	ПЪРВА ТОЧКА ОТ ДНЕВНИЯ РЕД Дико Фучеджиев	10
IV.	ИЗКАЗВАНИЯ Иванка Димитрова Дико Фучеджиев Татяна Масалитинова Крикор Азарян	11 11 13 13
V.	ЗАКЛЮЧЕНИЕ Дико Фучеджиев	14
VI.	ВТОРА ТОЧКА ОТ ДНЕВНИЯ РЕД Асен Шопов	15
VII.	ИЗКАЗВАНИЯ Татяна Масалитинова Ванча Дойчева Рачко Ябанджиев Крикор Азарян Любомир Кабакчиев Славка Славова Антония Каракостова Стефан Данаилов	20 22 22 22 23 23 24 25
VIII.	ОТГОВОР НА ВЪПРОСИ Асен Шопов	26
IX.	ЗАКЛЮЧЕНИЕ Дико Фучеджиев	28

X.	ТРЕТА ТОЧКА ОТ ДНЕВНИЯ РЕД	
	Любомир Кабакчиев	31
	проф. Филип Филипов	31
XI.	РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ТОЧКИТЕ ЗА "ПОЖАРЪТ"	
	Асен Шопов	31
XII.	ИЗКАЗВАНИЯ	
	Славка Славова	33
	Сава Хашъмов	33
	Стефан Данаилов	33
	Асен Шопов	34
	Антония Каракостова	34
XIII.	ЗАКРИВАНЕ	
	Дико Фучеджиев	34

П Р И С Ъ С Т В У В А Щ И

ПРЕДСЕДАТЕЛ: ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ

ЧЛЕНОВЕ: Банко Банов
Пелин Линов
Антония Каракостова
Крикор Азарян
Асен Шопов
Любомир Кабакчиев
Татяна Масалитинова
Славка Славова
Рачко Ябанджиев
проф. Филип Филипов
Емил Стефанов
Иванка Димитрова
Николина Лекова
Ванча Дойчева
Кирил Кавадарков
Сава Хашъмов
Велко Кънев
Стефан Данаилов

О Т С Ъ С Т В У В А Щ И

Кирил Неделчев
Гочо Гочев
Димитър Канушев
Юлиан Вучков
Георги Черкелов
Енчо Халачев
Николай Люцканов
Крум Табаков

НАРОДЕН ТЕАТЪР "ИВАН ВАЗОВ"

=====

Стенографски протокол

Х У Д О Ж Е С Т В Е Н
С Ъ В Е Т

Състоял се на 18 септември '82
в Заседателната зала на театъра

Начало 13.00

- о -

О Т К Р И В А Н Е

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ: ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ

Другарки и другари,

Откривам заседанието на Художествения съвет при след-
ния

Д Н Е В Е Н Р Е Д :

1. Обсъждане на пиесата "Сборен пункт" от Душан Ковачевич.
2. Разпределение на пиесата "Всяка есенна вечер" от Иван Пейчев.
3. Разни.

Имате ли предложения към дневния ред? Няма. Ако имате въпроси ще ги задавате в точка "Разни".

Искам да кажа някои думи като встъпление, приветствайки членовете на Художествения съвет по случай новия сезон и нашето първо заседание.

Другари, в края на изминалия сезон след подробно обсъждане от обществен актив, от обществени организации и Художествения съвет беше приет окончателния репертоар на нашия театър за сезона 1982/83 година, който е следният:

НА ГОЛЯМА СЦЕНА:

1. "Всяка есенна вечер" от Иван Пейчев, режисьор Асен Шопов.
2. "Сборен пункт" от Душан Ковачевич, режисьор Бранко Плеша.
3. "Жевите на Атина" - Лизистрата - по Аристофан, режисьор Николай Люцканов.
4. "Така ще победим" от Михаил Шатров.
5. "Мъртви души" от Н. В. Гогол, режисьор проф. Филип Филипов.
6. "Томас Бекет" от Жан Ануи, режисьор Енчо Халачев.
7. Нова съвременна пиеса от Никола Русев, Недялко Йорданов или Станислав Стратиев.
8. Съвместни продукции с НДК:
  - а/ "Амадеус" от Питър Шафър, режисьор Крикор Азарян на сцена № 2 на НДК;
  - б/ "Гарванът" от Карло Гоци, режисьор засл. артист Вили Цанков - за деца и юноши, на сцената на НДК "Людмила Живкова".

НА КАМЕРНА СЦЕНА

1. "Ретро" от Александър Галин, режисьор Димитрина Гюрова.
2. "Последната им любов" от Милко Милков, режисьор Александър Попов.
3. "Насаме с всички" от Александър Гелман, режисьор Асен Шопов.
4. "Маратон" от Конфортес, режисьор Николай Люцканов.

Както имаме възможност да констатираме и да съдим репертоара в процеса на изпълнението му претърпява някои промени поради целесъобразност и поради причини от различен характер. Но искам да кажа, че това е репертоарът на нашия театър, който след едно доста солидно обсъждане беше приет от нашия Художествен съвет със съгласието на всички членове на обществените организации и утвърден от Бюрото на Комитета за култура през месец юни тази година.

Защо казвам това нещо? Защото след като се приеме и утвърди този репертоар той е програма за действие на нашия театър през новия сезон и елементарното приличие и етика изискват всички членове на нашия колектив да защитават този репертоар, а не да си позволяват да коментират заглавия на пиеси от гледна точка, която е тяхна лична и която те въздигат като общовалиден критерий. Свикнали сме личния си интерес да го издигаме в държавен интерес и това, което лично ни засяга да го правим обществен интерес.

Забелязвам тенденции от страна на режисьори и членове на нашата актьорска труппа да внушават и да развиват свои съжде-

ния и идеи относно някои заглавия в репертоара, които са свързани с техни виждания и съображения. Някои хора проявяват тенденции да ме тласкат в посоки, които са за тях приятни, изхождайки от своя творчески интерес, в разговори на различни места злепоставят репертоарната програма на театъра, която е направена с усилията на целия колектив на театъра. Подложен съм на обработки и обаждания за това дали дадена пиеса ще трябва да я правим и защо ще я правим, дали даден човек трябва да играе или не определената му роля, че искал да играе на друго място друга роля.

Не ми е удобно и не ми е в стила да се противопоставям нито на режисьори по различни поводи, нито на актьори. Получава се впечатление в театъра, че всеки може да води работата натам, където му е удобно.

Един от случаите, при които се проявиха тези тенденции, е във връзка с пиесата "Всяка есенна вечер". В процеса на работата, която вършим, сме склонни да забравяме някои елементарни неща. Народният театър "Иван Вазов", да не говорим и за останалите български театри, е един от главните национални институти, които имат строго определени идеологически задачи в системата на нашата култура, в системата на нашата партийна и държавна политика и тези задачи в най-общи линии се свеждат до следното: този институт със средствата на театралното изкуство трябва да възпитава високи комунистически добродетели в нашата публика, в хората, които идват в нашия театър. Това са елементарни неща, но ние сме склонни да ги забравяме. В едно време, когато се води много ожесточена борба - това е на всички известно, защото сте политически грамотни хора - Народният театър "Иван Вазов" в ни-

какъв случай не може да стои настрана от тази борба и да се абстрахира от идеологическите задачи, които той има. Тези идеологически задачи решаваме с един репертоар, който е много широк. Никой не може да ни упрекне, че в този репертоар са заложени заглавия, които поставят нещата в едно тясно русло, че се вулгаризират нещата, че се социологизират и т. н. Напротив, нашият репертоар е много разностранен и в него има всичко, което би ни дало възможност най-добре да защитим и да изпълняваме тези задачи, за които става дума.

Като директор на театъра не мога да допусна и няма да допусна да се злепоставят някои заглавия, които има в нашия репертоар, да не забравяме за какви идеи става дума и да се мисли, че сме в този театър за една весела работа, която има малко атрактивен характер. Атрактивният характер си е едно, а задачите на театъра стоят на първо място в нашата работа.

Смятам за необходимо да кажа тези неща, тъй като наистина съм подложен на обработка от различни хора, които би трябвало в друга степен да мислят по тези неща, от съждения по отношение особено на българската драматургия и особено на това, което му казваме социалистическо наследство, че това са неща, които ние няма защо да правим, след като има световна драматургия, след като има Шекспир и т. н. и че ние по такъв начин прилизяваме едва ли не задачите на театъра. Категорично заявявам, че такива неща няма да допусна, нито да ме занимават с това, че на еди кого си не му харесвала еди коя си роля и не я желае, защото иска да работи с еди кого си.

Известно ми е, че има творчески съображения, когато една роля се възлага и се възприема, но в никакъв случай творческите съображения не бива да се издигат в единствено съоб-

ражение, което трябва да определя дали ще играят тази или онази роля и дали ще играе с този или онзи режисьор.

Разбира се това не е за първи път и нямам пред вид само сегашния случай. Това е една практика, която се утвърждава поради това че, може би, аз като ръководител на театъра, който носи и цялата отговорност, държа да подчертая, за работата на театъра, не съм достатъчно категоричен във взаимоотношенията си с режисьори и актьори. Тук непрекъснато ме питат не може ли да вземем този актьор или актриса отвън, когато ние имам осемдесет души актьорска труппа, способна да реши всякакви задачи. Непрекъснато ми се обаждат по телефона защо им дават тази роля, когато те искали да играят друга.

Искам в Художествения съвет да се разбере, че имаме програма, която сме приели заедно с всички обществени организации, с целия състав и ще ми позволите с една обстановка, която е много сложна и трудна за работа, да имам по-категорични съждения и действия в тази посока. В този театър има 26 народни артисти, 27 заслужили и двадесетина без звания. Всички ние, когато претендираме за звания и привилегии, които смятаме, че трябва да получим, трябва също така да мислим, че имаме да изпълняваме определени задачи, които са свързани с мисията на Народния театър в общата идеологическа система на нашата Партия и на нашата страна. Моля да бъда разбран правилно, че съм длъжен да предупредя за тези неща, които са много съществени. Защото се получава така, че някои хора от театралната труппа, които смятат че са търсени повече, започват да играят на друга струна. Знаят, че театърът трудно може да мине без техните услуги. Но това е спекулация, която в никакъв случай не бива да се допуска в нашия театър.

Не повдигам този въпрос с оглед на някаква дискусия. Сметнах за необходимо в началото на сезона, през който ще има много работа, да кажа всичко това и моля то да стигне до всички членове на нашата актьорска трупа.

С това предисловие преминаваме към

ПЪРВА ТОЧКА ОТ ДНЕВНИЯ РЕД

Обсъждане пиесата "Сборен пункт" от Душан Ковачевич. Искам да информирам Художествения съвет, че окончателно разпределение не е правено на тази пиеса. То ще бъде направено окончателно с режисьора Бранко Плеша. Направено е само едно предварително разпределение. В досегашните две разпределения са включени двадесет актьори – десет жени и десет мъже. В югославската пиеса също ще бъдат ангажирани около двадесет души. Следващото разпределение ще бъде на "Лизистрата", в което ще могат да се използват актьори от "Ретро" и от "Всяка есенна вечер", но едва ли ще могат да се използват от "Сборен пункт". Заедно с "Лизистрата" ще бъдат разпределени "Амадеус" и за Камерна сцена българската пиеса на Милко Милков.

Правя тази уговорка, за да успокоя Художествения съвет; че при всички случаи ние ще успеем да осигурим висока заетост на нашите актьори през новия сезон, като включвам и съвместните постановки, които ще правим с НДК – "Амадеус" и "Гарванът" – последната е детска пиеса.

Апелирам към режисьорите за по-голямо сътрудничество в ангажирането на хората, да не се втурват винаги към едни и същи и там, където е възможно и целесъобразно да се включват втори изпълнители. Втори изпълнители е проблем на актьори и режисьори: едните го искат, другите не. Мога да кажа, че прак-

тиката ни учи на много неща – че не искаме да приемем един актьор да репетира в продължение на един – два месеца, а след това като се наложи за пет дена го вкарваме, за да спаси положението.

Правя тази информация, за да се знае кой как ще работи и ви моля да кажете свои съображения и мнения, положителни и отрицателни – във връзка с югославската пиеса, която ръководството на театъра с оглед на нейните качества ще срещне подкрепата на Художествения съвет, за да можем от 1 октомври да започнем репетиции на тази пиеса и след като излезе "Всяка есенна вечер" да започнат на сцената репетициите на "Сборен пункт".

Има думата др. Иванка Димитрова.

ИЗКАЗВАНИЯ

ИВАНКА ДИМИТРОВА:

Другари,

Това е една много силна и много интересна, оригинално направена, с великолепни роли, даваща възможност за една голяма постановка. Познавам режисьора и вярвам, че ще имаме една постановка, която в цялата гама на репертоара е много необходима. Приветствувам влизането на тази пиеса в театъра.

Искам да попитам получено ли е разрешение за "Насаме с всички", също и за "Така ще победим".

Получено ли е разрешение и за "Томас Бекет"? Има ли нужната техника за "Гарванът" в НДК? Проверено ли е? Защото ако нямат техниката на един театър немислима е постановката на "Гарванът".

ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ:

"Томас Бекет" е под въпрос. Мога да кажа на Художествения съвет, че когато др. Енчо Халачев имаше пред вид този

проект той имаше пред вид и изпълнител като Стефан Данаилов. Но Стефан Данаилов поради ангажименти в киното, за които получих писмо, че трябва година и половина да бъде освободен от театъра, едва ли ще бъде в състояние да репетира "Томас Бекет" и ще имаме разговор с Енчо Халачев за отлагане на заглавието един сезон. С усилията на Художествения съвет ще търсим едно друго заглавие.

За "Гарванът" ще проверим, тъй като това е свързано с изискванията на режисьора. Ние имаме уговорка с Вили Цанков и той е свършил предварителна работа. Ние ще разговаряме с него. Първоначалното ни намерение беше да я поставим на наша сцена. Ще обмислим вариантите къде да бъде, но трябва да намерим начин и средства да поставим тази пиеса, тъй като проблемът за младото поколение е много важен и трябва да направим детска пиеса.

За Шатров - имах среща с представителя на Всесъюзната агенция в Москва, който ме увери, че от тяхна страна възражения няма да има. Каза, че трябва да уредим работата с автора. Когато през месец май бяхме в Москва др. Георги Йорданов води лично разговор с Шатров и последният беше доста поласкан, че имаме намерение да поставим неговата пиеса на сцената на Народния театър. Имам основание да мисля, че работата ще се уреди. Ние сме направили постъпки, а и тук има актьор - Борис Луканов, който би могъл да изпълни тази роля - поне така мисля като дилетант. Искам да уведомя, че е воден предварителен разговор с Олег Ефремов в Москва и той изяви желание да направи тук постановката. Това има своето важно значение в няколко посоки:

Първо, той е един изтъкнат режисьор - главен художест-

вен ръководител на МХАТ, известен актьор и режисьор;

Второ, решението ще бъде едно и също, което ще даде възможност да правим размяна, което влиза в генералната ни културна политика за едно сближаване със съветската култура, включително и в областта на театъра – размяна както на изпълнители на ролята на Ленин, така и на изпълнители на други роли в тази постановка.

Има думата др. Татяна Масалитинова.

ТАТЯНА МАСАЛИТИНОВА:

Колеги,

Много щастлива и доволна съм, че влиза такава комедия в нашия репертоар. Отдавна имаме нужда от такава смешна комедия. Не мога да преценя от първи прочит какви литературни качества има, може би ще се открият някои недостатъци, но без това не може и щом като по-компетентни хора са преценили, че тя отговаря на ранга на нашия театър, чудесно е, че влиза една такава смешна комедия.

За съжаление, както винаги мъжките роли са по-хубави. Женските роли не са толкова хубави, но са приятни. Бранко Плеша е интересен режисьор и затова пожелавам "На добър час!" на тази пиеса. Лично ще я гледам поне петнадесет пъти, за да се посмея и да се разтоваря.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ:

Има думата др. Крикор Азарян.

КРИКОР АЗАРЯН:

Колеги,

Ще повтора казаното, защото на мен също много ми хареса пиесата. Като гледам репертоара и пиесите, които са застъпени, мисля, че много добре са вместени в общия репертоар, жанрово

и като вид театър и като литература, и като отношение, приветствувам включването ѝ.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ:

Има думата др. Славка Славова.

СЛАВКА СЛАВОВА:

Аз също се присъединявам към казаното от колегите и няма да го повтарям.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ КЪМ ПЪРВА ТОЧКА

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ:

Искам да се присъединя към мнението на членовете на Художествения съвет и да подчертая, че това е една драматургия дълбоко народностна по своя характер. Тя е от дълбините и корените на народния живот. Това е качество, което много я свързва с посоката, с традицията и силата на нашия Народен театър и смятам, че една такава сполучлива реализация ще ни даде възможност да се представим добре. Бранко Плеша е един талантлив и опитен актьор и режисьор.

От предварителното разпределение, което сме направили, имаме основание да съдим, че ще имаме един много добър състав, който ще реализира тази пиеса. Очакваме идването на Бранко Плеша, за да направим окончателно разпределение. В пиесата ще бъдат ангажирани 15 – 20 души, с което се решават много проблеми с актьорската заетост. Надяваме се, че до края на месец декември ще излезе премиерата на пиесата.

След приключването на този въпрос преминаваме към

ВТОРА ТОЧКА ОТ ДНЕВНИЯ РЕД

Разпределение на "Всяка есенна вечер"

Във встъплението си казах някои неща по този въпрос и смятам, че бях доста изчерпателен. Давам думата на др. Асен Шопов да каже свои съображения във връзка с постановката и да направи предложение за разпределение.

АСЕН ШОПОВ:

Колеги,

Иска ми се да започна с това некрасиво чувство на ревност и искам да споделя, че изключително много ми харесва пиесата "Сборен пункт" и по мотивите на хубавата комедия и по оригиналността на произведението като среща със зрителя, т. е. ново и непознато, като имам пред вид вълненията в тази сграда за познати заглавия с опит да се направи нов прочит, както казва вестник "Народна култура", на тази или онази пиеса. Вълненията са много чувствителни и показателни.

Вие разбирате, че тези няколко думи, които искам да отправя, у мен не са опит за анализ на пиесата над конкретната задача, а в контекст с цялата компликация, която съществува при намерението да реализираме тази пиеса в репертоара на театъра.

Пиесата на Иван Пейчев е позната на всички и за тези, които нямат свеж поглед върху пиесата от непосредствен прочит сега и от представленията, които сме гледали, искам да отбележа, че има чувствителна разлика. Когато човек сега прочете пиесата се сблъсква с факта на оценката на сложността, на изключителната сложност на произведението при подобно намерение да се пристъпи към нея за нова реализация. То се определя и от факта, че тази пиеса, родена, така да се каже, на гребена на така на-

речената поетична вълна, наред с другите заглавия е едно от най-хубавите неща, останали в историята на театъра и се ползва с едно особено усещане у всички ни – и специалисти, и публика, нещо, родено във времето си, дошло навреме като реакция на някаква определена картина в театъра и драматургията на това време и, разбира се, тематично като третиране на проблеми, които са били пак във времето повече или по-малко близки до събитията, които отразяват исторически пиесата. Това неминуемо ни отправя и към въпроса, който задължително трябва да търси отговор. Искахме носталгично да възстановим, да върнем погледа си към това заглавие, към този автор или да намерим адрес съвременна отправна точка на въпроса защо сега в 1982 година отново се връщаме към тази пиеса.

За мен особено комплицирано е обстоятелството, че вчера излязъл от една работа днес трябва да вляза в друга, която в най-общи линии, след всичките си разлики, тематично има много допирни точки, т. е. това пряко мен ме затруднява. Грубо казано темата фашизъм, явлението насилие и всички резонанси във връзка с това, всички произтичащи от това процеси са почти едно и също и като историческо време, и като проблеми в най-широк мащаб, и може би само аспектът или средствата, с които е разглеждано явлението от единия или другия материал, са различни.

Пиесата със своята авторова характеристика, със своята авторова стилистика при невъзможността от пръв прочит да погледне човек в разрез надълбоко, създава, възбужда, без уговорки казано, едни негативни усещания, по-скоро не негативни, а обратни усещания. Тя е като че ли обременена с една словесна характеристика, която граничи с претенциозност и екстравагантност. Казвам това "на пръв поглед", при повърхностно или, може би,

при непредазливо отношение към нея. Трябва човек да я разгледа доста прецизно, едва ли не да я обърне като ръкавица, за да разбере, че дълбоко в същността си тя има всички основания да я третираме много високо като художествено произведение, независимо от всичките затруднения, пред които ни изправя – затруднения, граничещи с риск дали ще се реализира или ще се провали опитът да бъде разкрита художествената тъкан на пиесата. Толкова повече е усложнен от факта, че историческият поглед към пиесата би бил първоплановият на плоскостния, т. е. тя задължително трябва да се свърже с времето, в което се поставя, за да се намери нейната високопоетична същност, философското ѝ осмисляне и цялата надбитова основа, на която е изградена пиесата.

Общо взето, с две думи, за да не бъда многословен – нямам претенциите да правя в момента обстоен анализ, изложение, да споделям концепции – пиесата се налага като тематично произведение. И точно в този план тя е интересна за нас. И точно в този план трябва да търсим смисъла и допирните ѝ точки с времето, в което го търсим като репертоарно заглавие.

Общо взето, без пак да спекулирам и без дефиницията да има изчерпваща стойност, без да буквализирам казаното в реплика от героинята, онова, което силно ме задвижва, е такава позиция на една от основните, не казвам главната героиня, която споделя следното: на въпроса "Няма ли кой да сложи край?" – ясно е за какво става въпрос – на едно явление, като реагира във всички аспекти, отговорът е: "Насилието ще трае докато има съучастници".

Нима има такива хора? Всеки, който си затваря очите, всеки, който е равнодушен, всеки, който се отдръпва пред насилието, е негов съучастник. Не е ли много жестоко от ваша страна

на? Защо от моя страна? Истината за всяка жестокост е жестока истина.

Тук някъде ми се струва, че трябва да търся ключа към пиесата. Разбира се, аз не подминавам това, че в центъра на проблема стои една сложна категория – категорията за интелегентията, която в даден момент, може би, създава впечатлението и усещането, че стои на междинна позиция, някак си извън или над конфликта, разгледан в онази фаза, в който той е генерализиран. Времето е буквално разделно. Фонът, на който се разиграват събития, е грубо казано, фашизма и това не е в частен аспект, а в световна картина. Конфликтът е изразен крайно категорично от всички аспекти на ангажиментите в това отношение, на заангажираност в това отношение с всички възможни проявления. А нашият герой стои малко алиениран, резервиран, обвяхн едва ли не от философията над инизма, не можейки да проумее и не можейки да намери точка, в която да застане, като че ли е между двата бряга на реката. И този сложен път, който той трябва да извърви, докато намери върнатата позиция под влиянието на различни сили и под влиянието на строго определени сили, идеи, тенденции, е онова, което би трябвало днес да ни интересува. Изводът, че фашизмът като явление и като процес, който се развихря, изработва волю неволю антифашиста, формира антифашиста и принуждава тази категория да застане на строго определена позиция, която все още не е партийна ангажираност, но под конкретното влияние на определени стойности намира за себе си своето място именно като такова поведение.

От друга страна над битовата основа, на която трябва да се разгледа пиесата и от която би могла да се неутрализира тази стилистична екстравагантност, която не зная как да опреде-

ля това, философският и поетичен тон, в който би трябвало да се потърси някакво третирането на материала, за да може да се излезе от всички неудобства, които той има и да се реализира една верна, бих искал да кажа органична картина, една емоционална картина, ни поставя и пред въпроса, пак условно казано, за автентичното или тематичното покритие на пиесата като момент на разпределение. Разбира се, веднага въпросът се усложнява от изискванията на персонажа и от даденостите, с които разполагаме. Съгласен съм с направените бележки, че съставът е с големи възможности, но все пак не е изключено в даден момент да изпадне в затруднения от състоянието на така наречената палитра, от така наречените дадености, типажност на амплото, на най-точното, когато това "най" се явява едва ли не задължително условие.

Във връзка с въпроси от композиционно естество или така наречената възрастова характеристика или просто баланса на нещата, изправяйки хора един срещу друг, от изключителната необходимост на личностното присъствие на сцената в една или в друга роля, където не винаги само професионалното и художественото, т. е. само присъствието на таланта като момент на изработване на една роля има значение, а и личностното присъствие на сцената в контекста сцена - публика ме изправя пред доста сложна, за мен, задача. Имаме тази способност в процеса на разпределение на пиесата да драматизираме нещата малко повече, но имам общо взето чувството, че едно представление се ражда два пъти - когато се разпределя и когато се реализира, ако се реализира. За мен лично този процес е много мъчителен - до каква степен един ход би бил така нареченото решение и до каква

степен би съдържал в себе си грешка от такова естество, че да се окаже тя неприемлива.

Не искам да приказвам повече, а ще пристъпя към моето предложение за разпределение:

ДЕЙСТВУВАЩИ ЛИЦА:

Ана – Красимира Петрова

Андрей – Стефан Данаилов

Елена Василева – Мария Стефанова

Богдан – Борис Луканов

Ванда – Виолета Гиндева

Павел – Велко Кънев

Борис – Михаил Петров

Кръстан – Антон Радичев

Слона – Емил Джамджиев

Кръчмаря – Петър Василев

Неизвестния – това е Богдан

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ:

Има думата др. Татяна Масалитинова.

ИЗКАЗВАНИЯ

ТАТЯНА МАСАЛИТИНОВА:

Колеги,

Казаното от Асен Шопов ме навежда на някои мисли. Бях млада актриса, когато гледах първото представление на Русенския театър. Помня какъв огромен успех имаше постановката. Това беше преходен период на новата драматургия, която нахлуваше след тази култовска драматургия и помня успеха на тази пиеса, помня как ние ръкопляскахме и крещяхме и бяхме извън себе си от това представление. Малко са пиесите, които така ярко помня: това

бяха "Всяка есенна вечер", "Поетът и планината" и "Да се про-
вреш под дъгата".

Не съм чела скоро пиесата и може би ще се разочаровам,
би ми се видяла поостаряла, не мога да кажа, но съхранила съм
спомена за това, което гледах тогава. Но при всички случаи, за
да възбуди тогава тази пиеса нашето поколение, вероятно тя има
нещо в себе много верно и много ценно. Мое мнение е и може би
ще бъде по-разумно по-нататък да се играе, за да се позабравят
тези неща. Може би не съм права, защото вярвам, че един режи-
сьор като Асен Шопов ще направи нов прочит на пиесата и ще на-
мери изходната точка, от която да тръгне, за да каже как той
намери в "Пожарът" – една много по-слаба пиеса от тази – такъв
контакт със съвременния зрител и със съвременната година, през
която той направи пиесата.

Не мога да съдя точно за героите, защото имам смътен
спомен, не съм чела пиесата скоро и малко ме смущава Стефан Да-
наилов, който щял да снима в киното. Може би ще се сложат двама
изпълнители, за да има подплатен един главен герой или поне да
следи някой ролята. Доволна съм, че в случая не се викат актьо-
ри отвън.

Искам да отворя една малка скоба и да кажа, че колкото
и да са ми симпатични колегите, които идват отвън и играят, а
има добри и чудесни между тях, но вече имаме два случая на от-
лагане заради Тодор Колев "Борци" и "Котка върху горещ ламари-
нен покрив" заради Илия Добрев. А това е търсена пиеса. Трябва
тези външни актьори да се подкрепят от наши актьори. Така ние из-
хабяваме представленията.

Казахте, че ще има достатъчно роли за жените – това е
вечната тема...

Приемам това разпределение на доверие.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ:

В "Лизистрата" ще бъдат включени повече жени.

Има думата др. Ванча Дойчева.

ВАНЧА ДОЙЧЕВА:

Колеги,

Напълно възприемам разпределението, като смятам, че това е вече решение. Много добре са сачетани като типове, като излъчване. Казаното като предисловие от страна на режисьора напълно се покрива с неговото разпределение, той на дело показва това, което мисли.

Много интересно е за мен решението на Богдан – Борис Луканов и на Павел – Велко Кънев. Смятам, че и трите жени са великолепно подбрани и са подходящи. Ако има възможност за още един състав поне за трите роли.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ:

Има думата др. Рачко Ябанджиев.

РАЧКО ЯБАНДЖИЕВ:

Разбрах, че двете пиеси се делят – искам да повдигна въпрос нямате ли пред вид да влезе в комедията Велко Кънев?

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ:

Велко Кънев няма да участва в комедията.

Има думата Крикор Азарян.

КРИКОР АЗАРЯН:

Ще бъде съвсем кратък. Асен Шопов в предисловието си каза, че има вкус да драматизира този момент за разпределението. От тази болест почти всички страдаме. Това не е слабост, нито е неестествено. Разпределението, което той предлага, е първият етап от постановката, което е решение. Приемам го.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ:

Има думата др. Кабакчиев.

ЛЮБОМИР КАБАКЧИЕВ:

Бих искал да кажа три неща. Мисля, че това е една от най-силните пиеси, произведения, на така наречената поетическа вълна. Тази пиеса има своето определено място в нашия репертоар. Мисля, че е съвършено навременно нейното включване.

Второ, мисля, че съставът, който е избран, е много силен и нямам никакъв коментар.

Трето, приветствувам участието на Велко Кънев в тази пиеса, защото не бива да го обричаме на еднопосочна съдба. Той направи много ярки неща и мисля, че една такава промяна ще бъде от полза.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ:

Има думата др. Славка Славова.

СЛАВКА СЛАВОВА:

Колеги,

В началото др. Фучеджиев каза, че ще направи встъпително слово без дискуссионен характер, но бих искала да запитам, тъй като съм смутена малко от това – аз съм една от тези, които не се изказаха много ласкаво за тази пиеса сега, в този момент. Разбира се, чудесно е това, че Асен Шопов с такава любов пристъпва към тази пиеса. Това е така, защото иначе не би могло и да се работи. Но въпреки всичко искам да зная нямаме ли право да кажем мнението си без това да бъде тълкувано по един или друг лош начин. Така поне разбрах от встъпителното слово.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ:

След като Художественият съвет е приел един репертоар, в който влиза и тази пиеса, ще бъдете любезни, по принципите на

демократическия централизъм и по принципите на реда в едно учреждение, да не се занимавате с приказки против това или онова произведение..Ние трябва да привличаме публика.

СЛАВКА СЛАВОВА:

Ние сме говорили така или иначе за пиесата в момента, в който сме я приемали. Но щом вече е приета в нашия репертоар давам тържествено обещание против тази пиеса да не излезе нито една дума. И както каза Асен Шопов трябва да се работи най-сериозно и с любов и да се измъкне възможното най-добро и няма какво повече да се коментира.

Одобрявам разпределението, като ми се струва за Андрей - Стефан Данаилов /без да ми се обижда/ и като партньор на Красимира Петрова, която е млада и повече млада на сцената, ще е необходим дори един по-слаб физически човек, по-млад човек. Друго яче ги връзвам Андрей и Ана. Необходимо е по-младо присъствие на сцената, за да се върже с Красимира.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ:

Има думата др. Антония Каракостова.

АНТОНИЯ КАРАКОСТОВА:

Встъпителните думи, които каза Асен Шопов, за трудностите, които има, не се изчерпват с предложеното от него разпределение като завършен вариант, защото ми се струва, че за всички нас е обяснима психологическата съпротива, която има вътре в трупата срещу едно много популярно и обичано произведение, което се помни от редица реализации, включително последната на театър "София". Трупата психологически реагира срещу познатото репертоарно заглавие. Струва ми се, че ще трябва да се воюва с тази съпротива, за да бъде максимално облекчена сферата на репетиционния период от съдържанието на една изключително слож-

на за нас задача.

Струва ми се, че разпределението на Асен Шопов на тази пиеса в максимален вариант за възможностите на трупата предлага едно добро решение. Това съвсем не означава, според мен, че репетиционният процес ще бъде лишен от изискванията за една много мъжка и амбициозна работа над тези роли.

Освен всичко останало тази пиеса се включва в нашия репертоар с една по-далечна цел като национална задача. След две години е годишнина от нашата революция и мястото на тази пиеса изисква и специална грижа от целия художествен състав към раждането и създаването на това произведение. А освен това и като присъствие на голяма българска пиеса в осемдесетгодишнината на театъра, както и прегледа.

Разпределението, което предлага Асен Шопов, трябва да бъде застраховано и от художественото ръководство на театъра, от партийната организация на театъра, за да се задържат позициите, зад които заставаме всички тук.

Не си правя илюзията, че това ще бъде лека работа, а ще е необходим упорит труд.

Имам един въпрос, на който режисьорът ми отговори, но искам и тук, пред Художествения съвет, да даде отговор: всички знаем, че на сцената физически си приличат Виолета Гиндева и Красимира Петрова – какво е неговото становище?

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ:

Има думата др. Стефан Данаилов.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ:

Имам един въпрос, който не е отговор на Славка Славова. В един разговор с режисьора, след като прочетох пиесата, основ-

ното беше това, че аз съм на четиридесет години и не само физически, но и психически по друг начин мисля. Този разговор завърши доста бурно и Асен Шопов ще си извади някои изводи, но това аз много добре го съзнавам. Прекрасно е, че Мария Стефанова ще играе майката, но искам да запитам пред Съвета мен ли ще ме теглят към инфантилизъм и ще играя младеж на двадесет и пет години или Мария Стефанова ще играе по-възрастна?

Това е важно и съществено за мен преди да започнем работа. А освен това за Антон Радичев да играе Кръстан това означава, че още от самото начало да е ясно, че той е предателят. Не може ли да бъде колега с по-положително излъчване, като Коста Цанев или други. Ясно е, че се търси някаква характерност.

Мисля, че е правилно Велко Кънев да играе най-трудната роля – Павел. Правя също така предложение двете актриси да играят двете роли.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ:

Има думата др. Асен Шопов да отговори на въпросите.

ОТГОВОР НА ВЪПРОСИ

АСЕН ШОПОВ:

Колеги,

Макар и лаконичен все пак бях ясен и подсказващ. Очевидно най-болният въпрос за възрастовата характеристика е отпаднал от вниманието ми. Явно е, че произведението ще се търси в неговите тематични аспекти и измерения. Проблемът кой кого ще тегли при нас не съществува и инфантилизъм в идеите и темите, в проблемите няма и не може да има – те са толкова сериозни, че нас ни интересува анализа на явлението. Може би с тази психологическа определеност в начина на мислене, определен от възрастта,

т. е. от сериозността , ще бъде аспект на анализа.

Ако Виолета Гиндева и Красимира Петрова се допират по такъв начин на сцената и ако приемем това за дефект, то може да се превърне в ефект, да има някакво решение. Те са допярни по особен начин, в почти и един и същи план. Ако съществува експеримент, а той съществува и почти цялото ни отношение към третия рането на работата е на базата на експеримента, който съдържа два момента: риска от пълния провал и възможността да се направи така нареченото решение, което се предпазвам да коментирам, защото е претенциозно и ме плаши. Но ако правим опит малко да обърнем Велко Кънев по отношение на онова, с което започваме да го натрапваме, то на основата предимно на психологически анализ на явлението същото изискване ще бъде валидно за Антон Радичев да не влезе в играта с някакво излъчване, а с търсене на явлението, на предателството, което в случая е много сложно обособено явление. То е също двойно ангажирано около Андрей. Общо взето явлението завист по една или друга причина води до предателството. Но нямам такива опасения, още повече че впечатленията ми са доста сериозно присъствие на Антон Радичев на сцената – чисто комедийния аспект на някои неща, в които съм го гледал, мисля, че са по-пластични вътре в него и той на сцената може да звучи и другояче.

Искам да прибавя още нещо – от желание да бъде толерантен към една любов у група хора, която в съседната пиеса успоредно с тази се появява, едно искрено, спонтанно желание на нещо, което е като шампанско, ярко и категорично /в случая Вашите експерименти ме ограбват от една възможност/ мисля, че и двамата поради относителния дял на участие в представлението – те имат определени картини – при опит за дублиране оттам би могло

да се даде възможност евентуално да се спести този момент на силното желание, отнето в едната възможност да се превърне в драскотина в процеса на работата върху другата пиеса. Това казвам просто на вниманието на директора и на Художествения съвет.

По въпроса за дубльорството – страхувам се и в момента гледам на тази работа като мой дебют в театъра – аз не съм стъпвал на тази сцена – и на работа със състава тук, няма защо да характеризирам проведената на сцената на НДК работа, защото всички можем да я оценим като особен тип проявление, но мен ме изпълва с напрежение тази реализация, която също се движеше в една амплитуда от невъзможността да намеря път към пиесата от дежурното третиране на пиесата до ангажимента да се опитам да направя творческа реализация за мен и за театъра. Дано не се получи обратен резултат.

По въпроса за дубльорството трябва да ви уверя, че съм схванал след чувството на увереност след реализация, че представлението е конструирано, а то ще бъде много по-сложно да се открие, да се намери, да се доберем до истината в него, много лесно и с готовност бих могъл да вкарвам на тази или на онази роля човек, отколкото да се ангажирам в момента с два състава, които ще ме изправят пред някакъв вид несъстоятелност. Това ме плаши в момента и не мога да го уважа.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ:

Имате ли други въпроси или изказвания? Няма. В

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Искам да кажа няколко думи в контекста на тези разисквания, които станаха. Другари, ако си спомняте, в Художествения съвет ние коментирахме още едно заглавие: "Царска милост" на известния ~~наш~~ писател Камен Зидаров.

По различни съображения и при положение, че Художественият съвет изказа мнение, че това са равностойни произведения, решихме да предпочетем "Всяка есенна вечер" на Иван Пейчев. Това е един проблем за българската драматургия. Вие знаете, че Народният театър "Иван Вазов", що се отнася до съвременната българска пиеса, е поставен в едно привилегировано положение, в смисъл, че ние не сме задължени да правим експерименти и да поставяме нови пиеси, които не са изпитани още какво представляват. Определено казано това е една привилегия. Вие сте опитни актьори и знаете колко по-трудно се реализира една българска пиеса, особено нова, отколкото класиката, която е известна, преигравана, образите са утвърдени в съзнанието на хората. Винаги при един такъв случай ще бъдем изправени пред такива проблеми. Имам пред вид една пиеса от нашето социалистическо наследство, каквато е "Всяка есенна вечер" или каквато би била "Царска милост" или всяка пиеса от този тип, от този фонд, който, за съжаление, не е и много голям.

Искам да взема отношение по това, което каза Татяна Масалитинова за психологическия момент, когато е гледала тази пиеса. Тя е права, но трябва да отчитаме времето, възрастта и развитието на живота. След 1956 година, когато, както знаете, нещата в нашия културен живот получиха по-широк поглед, тези неща ги възприемаме като една нова дума. При нас сега тази обстановка повече от двадесет години е ежедневие. Не може едно такова явление на принципа на първичния удар да ни очарова по такъв начин. Освен това трябва винаги да отчитаме времето, когато е писано едно произведение, дори и след двадесет и пет години в исторически мащаб са нищо — променя се явлението, променят се

хората, променят се възгледът и погледът към много неща. Ние, като един институт по изкуствата, на театралното изкуство, актьорска труппа, хора, които се занимават с изкуство, нашата задача е едно произведение, което е известно, което се знае, двадесет години след неговата първа реализация ние да направим една реализация, която съответствува вече не на 1960-та година, на човека, на времето, на погледите на хората, на възгледите им, на тяхната душевност и емоционалност, а която може да кореспондира с ^{душевност} ~~идеята~~ на хората от 1983 година. За тези неща ние трябва да си даваме сметка. Оттук е и цялата трудност, която поемаме да решаваме, защото това не е произведение, което идва от XVI или XVII век, а едно произведение, което идва отпреди двадесет години. Но искам да кажа, че в това произведение се съдържат достатъчно много големи, сериозни и хубави идеи. Ние, ако имаме претенцията, че такава е нашата мисия да претворяваме, по един нов начин да поднасяме на зрителя тези идеи, да го завладеем емоционално – това е нашата задача и ако я решим тогава ние сме сериозни хора и състав. Ако не можем да я решим това означава, че не сме се отнесли сериозно към работата или пък че нещо е било сгрешено.

Проблемът за професионалното отношение е много съществен и основен и затова много моля това, което поемаме сега като задача, по най-сериозен начин да се отнася към нея всеки от заангажираните хора – както в "Ретро", както във "Всяка есенна вечер", след това в югославската пиеса, но особено в тази пиеса, с която трябва да направим защита на нашата труппа и на театъра ни по една не каква да е материя, а по една трудна материя, да положим всички усилия, да се абстрахираме от нашите предпочитания, капризи и други желания, за да решим задачата на ниво. То-

ва е моят апел и аз разчитам на дарбата, на таланта на нашата актьорска трупа и на този състав, който е ангажиран в тази работа.

ТРЕТА ТОЧКА ОТ ДНЕВНИЯ РЕД

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ:

Има думата др. Любомир Кабакчиев.

ЛЮБОМИР КАБАКЧИЕВ:

При разпределението на "Ретро" възникна един въпрос, касаещ мен – за дубльор. Мисля, че това е крайно необходимо и се обръщам към другарите от Съвета и директора да се помисли за дубльор на мен в "Ретро", защото всяко мое отсъствие по обективни причини аз го изстрадвам и ме боли много при съзнанието, че преча на още седем – осем души, които ме чакат да отида.

Разговарял съм няколко пъти с режисьора, но сега се обръщам официално към вас, защото единствен аз съм без дубльор.

проф. ФИЛИП ФИЛИПОВ:

Предлагам този въпрос да се коментира между директора и режисьора и каквото решат да излезе заповед.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ:

По този въпрос ще разговарям с режисьора.

Има думата Асен Шопов да прочете предложението за точки за изпълнителите в "Пожарът".

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ТОЧКИТЕ В "ПОЖАРЪТ"

АСЕН ШОПОВ:

Нямам практика в това отношение и за пръв път се сблъсквам с така нареченото точкуване. Опитах се да определя картината по следния начин:

ГЕОРГИ ДИМИТРОВ	- Любомир Кабакчиев	1,5 т.
ПАРАШКЕВА ДИМИТРОВА	- Славка Славова	1,5 т.
Д-Р БЮНГЕР	- Андрей Чапразов	1,5 т.
ЕДЕЛ	- Красимира Петрова	1,5 т.
ГЬОРИНГ	- Георги Черкелов	1,5 т.
ДИЛС	- Георги Раданов	1,5 т.
ФОГТ	- Рачко Ябанджиев	1,0 т.
ГРАФ ХЕЛДОРФ	- Сава Хашъмов	1,0 т.
ХАЙНЕС	- Славчо Митев	1,0 т.
ФРИК	- Асен Миланов	1,5 т.
ПЕТЕР ТРАУБЕ	- Стефан Данаилов	1,0 т.
ГУСТАВ	- Константин Цанев	0,75 т.
ПАСТОР	- Борис Луканов	1,0 т.
ХЕЛМЕР	- Емил Стефанов	1,0 т.
ПАНКНИН	- Антон Карастоянов	1,0 т.
ПРОФ. ЙОСЕ	- Ганчо Ганчев	1,0 т.
ПОЛИЦАЙ	- Георги Гайтаников	0,75 т.
ПОЛИЦАЙ С БЕЛЕГ	- Иван Тонев	1,0 т.
ПАЛАЧ	- Соломон Аладжем	0,75 т.
ПРЕВОДАЧКА	- Маргарита Карамитева	0,75 т.
ВОДЕЩИ	- Виолета Минкова	1,0 т.
	- Дора Глинджева	1,0 т.
	- Ангелина Сарова	0,75 т.
	- Андриана Андреева	0,75 т.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ:

Веднага искам да направя едно пояснение, че от гледна точка на показателите критери и финансов резултат точките ще бъдат умножени по някакъв коефициент. Като се има пред вид от-

читане важността на ролята и изпълнението е справедливо точкуването по тези показатели, които се споменават тук.

Има думата др. Славка Славова.

ИЗКАЗВАНИЯ

СЛАВКА СЛАВОВА:

Като имам пред вид целия процес на тази работа и на представлението, като изключвам това, което направи Любомир Кабакчиев, който извърши един подвиг – за толкова късо време влезе и изигра тази роля – струва ми се, че всички колеги в тази пиеса, независимо от това колко думи имат или нямат думи, трябва да бъдем еднакво оценени – ако не може с 1,5 точки, с 1 точка, като се отдели Любомир Кабакчиев от всички останали. Първо да се отдели нечовешкият му труд и после да се уеднакви това старание у всички.

САВА ХАШЪМОВ:

Вероятно директорът това е имал пред вид като е казал, че ще се умножат точките по някакъв множител.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ:

Не съм привърженик на уравниловката и не е възможно да се приеме предложението на др. Славка Славова. Мащабите са различни.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ:

Не е удобно това, което предлага др. Славка Славова. Не може и дума да става за сравнение с ролята ми и тази на др. Любомир Кабакчиев. Множителят трябва да се съобрази с големия труд и участието на даден актьор.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ:

Всичко ще бъде направено справедливо. Има думата Асен Шопов.

АСЕН ШОПОВ:

Опитвал съм се да преценявам обем, труд, обем, реализация, постижение.

АНТОНИЯ КАРАКОСТОВА:

Не може ли Художественият съвет да гласува примерно на Любомир Кабакчиев 3 точки и по този начин всичко ще бъде наред.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ:

Другари, когато раздавахме последните премиални на Любомир Кабакчиев бяха определени 400 лева. По участие в работата на театъра той имаше не повече от сто лева. Имам пред вид тези корекции не само за него, а за всеки човек по отделно. Списъкът винаги е на ваше разположение.

Преди няколко дни разговарях с др. Йорданов по въпроса за премиалните. От 1 октомври театърът ще мине на друга система. Въпросът за 1982 година ще бъде уреден. Индивидуалната работна заплата няма да бъде по-ниска от тази през 1981 година.

Закривам заседанието на Художествения съвет!

/Край 14 ч и 30 мин./

ДИРЕКТОР:

/Д. Фучеджиев/

Стенограф:

/Р. Райчев - т. 44 40 89/